

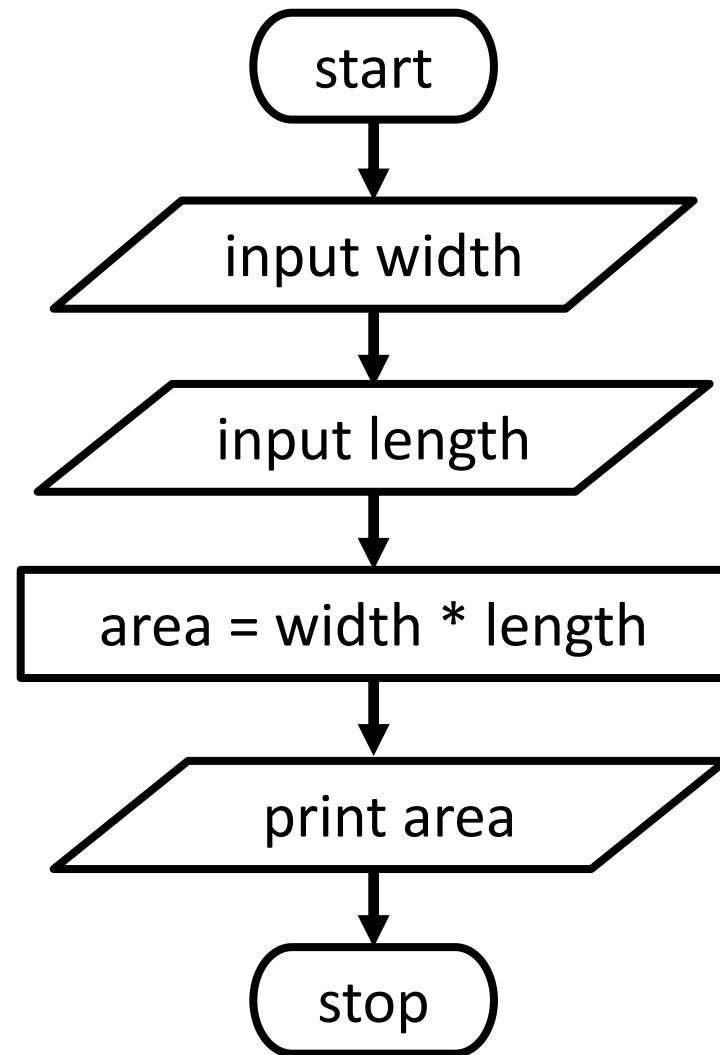
การแสดงขั้นตอนวิธีด้วยผังงานหรือรหัสเทียม

Flowchart

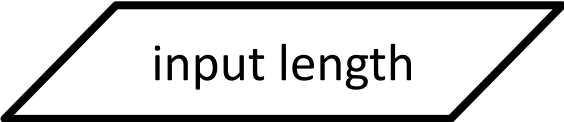
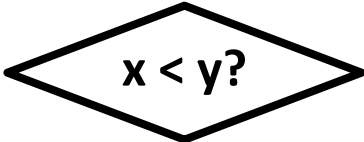

Sequential Program

ผังงาน (Flowchart)

- อธิบายด้วยรูปภาพโดยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ
- มีเส้นแสดงทิศทางการทำงาน
- จะเห็นภาพรวมของโปรแกรมได้ง่าย
- ตัวอย่าง: ผังงานของตัวอย่างปัญหาการหาพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า

สัญลักษณ์ของผังงาน

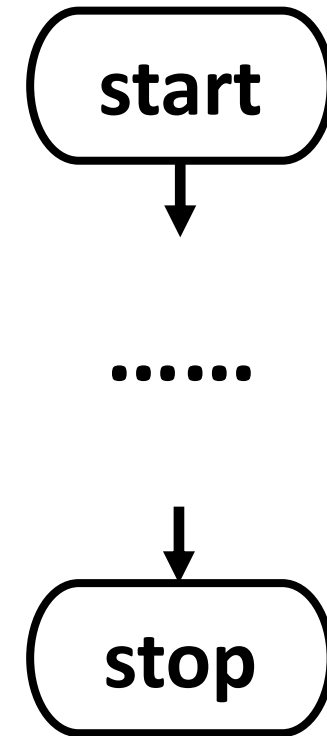
Terminator	
Direction	
Process	
Input/Output	
Decision	
Connector	
Offpage Connector	

สัญลักษณ์ของผังงาน (ต่อ)

Annotation สำหรับใส่คอมเมนต์ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับลำดับวิธีโดยตรง	
Predefined Process / Module สำหรับเรียกโปรแกรมย่อยที่เตรียมไว้แล้ว	
Preparation สำหรับเตรียมตัวแปร ใน การทำงานวนซ้ำแบบ for loop	

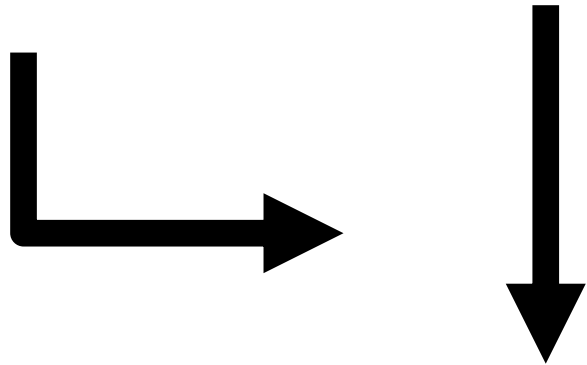
Terminator

- เพื่อบอกให้ทราบถึงจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดทำงานของโปรแกรม
  - จุดเริ่มต้น โดยปกติใช้คำว่า START หรือ BEGIN หรือชื่อของโปรแกรม/โปรแกรมน้อย
  - จุดสิ้นสุด โดยปกติใช้คำว่า STOP หรือ END
- ทุกผังงานจะต้องมี Terminator ทั้ง จุดเริ่มต้น และ จุดสิ้นสุด

Direction

- บอกทิศทางการไหลของข้อมูลหรือทิศทางของโปรแกรม
- การทำงานต้องไปตามแนวของลูกศรเท่านั้น ห้ามย้อนกลับ

- เป็นส่วนของการประมวลผลเพื่อคำนวณหรือกำหนดค่าโดยใช้เครื่องหมายดำเนินการให้ค่าคือ เครื่องหมาย “=”
  - จะนำค่าทางด้านขวาของเครื่องหมายเท่ากับ ส่งให้ค่าทางด้านซ้ายเท่านั้น
  - ถ้าด้านขวาของเครื่องหมายเท่ากับ มีการคำนวณ จะต้องทำการคำนวณทางด้านขวาให้เสร็จก่อน

Process (ต่อ)

ตัวอย่างของ Process

age = 19

- เป็นการกำหนดค่าให้กับ age โดยให้มีค่าเป็น 19

area = width * length

- เป็นการคำนวณค่าให้กับตัวแปร area โดยนำค่า width คูณกับค่า length ได้ค่าเท่าไร นำค่าไปเก็บไว้ที่ตัวแปร area

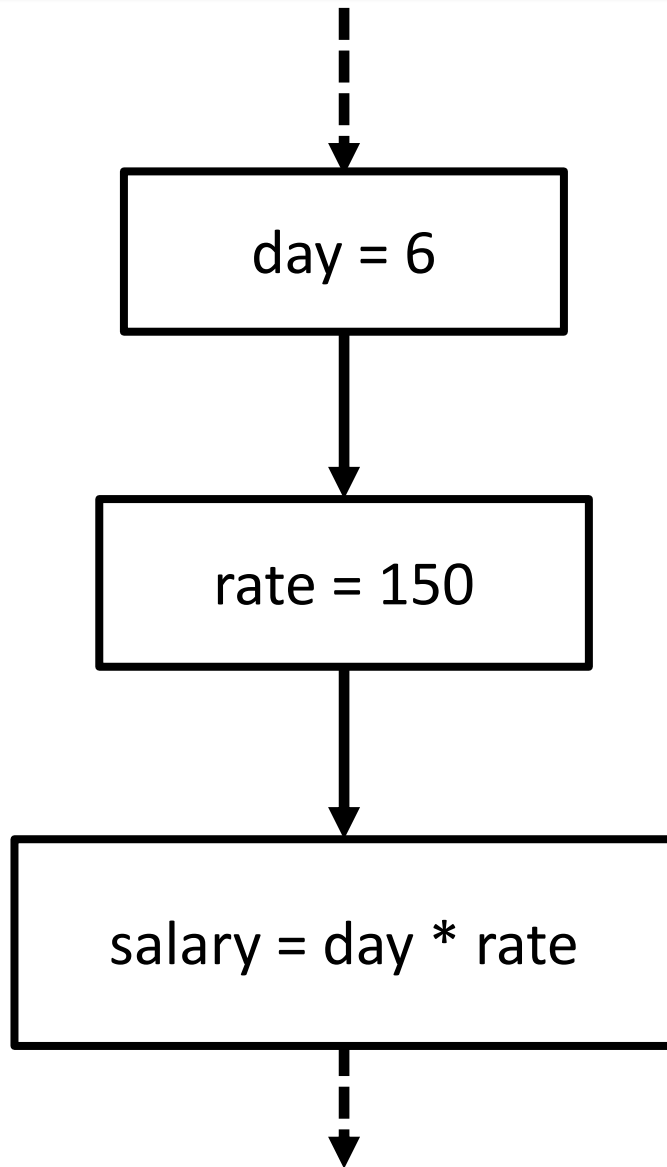
- ตัวแปร (Variable)

- สิ่งที่ใช้สำหรับเก็บค่าต่าง ๆ เช่น ตัวเลข ตัวอักษร ข้อความ
- สามารถนำไปคำนวณหรือเปรียบเทียบค่าได้
- ชื่อตัวแปรปกติจะใช้ตัวอักษรผสมกับตัวเลข หรือตัวอักษรอย่างเดียวก็ได้ เช่น AB215 และ Salary
- การตั้งชื่อตัวแปร ควรจะเกี่ยวข้องกับการใช้งาน

Process (ต่อ)

- เครื่องหมายดำเนินการ (Operator)
  - เครื่องหมายดำเนินการให้ค่า
    - =
  - เครื่องหมายดำเนินการคำนวณ
    - +   -   *   /   % (หาเศษจากการหาร)

Process (ต่อ) — ตัวอย่าง

กำหนดค่า day เป็น 6

กำหนดค่า rate เป็น 150

นำค่า day คูณกับ rate ก่อน คือ $6 * 150$ ได้ 900
แล้วนำค่า 900 ไปเก็บไว้ใน salary สุดท้าย
salary มีค่า 900

กำหนดให้

- day (จำนวนวันที่ทำงาน) เป็น 6 วัน
- rate (อัตราค่าแรง) เป็น 150 บาท/วัน

จึงคำนวณหา salary (ค่าแรงที่ได้) จากสูตร:

$$\text{salary} = \text{day} * \text{rate}$$

Input/Output

- เป็นส่วนของรับข้อมูลเข้า หรือ การแสดงผลข้อมูลออก
- การรับข้อมูลเข้า โดยทั่วไปจะพิมพ์จากแป้นพิมพ์
  - ใช้คำสั่งว่า `input` ตามด้วยตัวแปร
- การแสดงผล โดยทั่วไปจะแสดงผลทางจอภาพ
  - ใช้คำสั่งว่า `print` ตามด้วยตัวแปรหรือข้อความ ถ้าเป็นข้อความต้องอยู่ในเครื่องหมาย “ ”

Input/Output (ต่อ) — ตัวอย่าง

กำหนดให้รับค่า

- **day** (จำนวนวันที่ทำงาน)
- **rate** (อัตราค่าแรง)

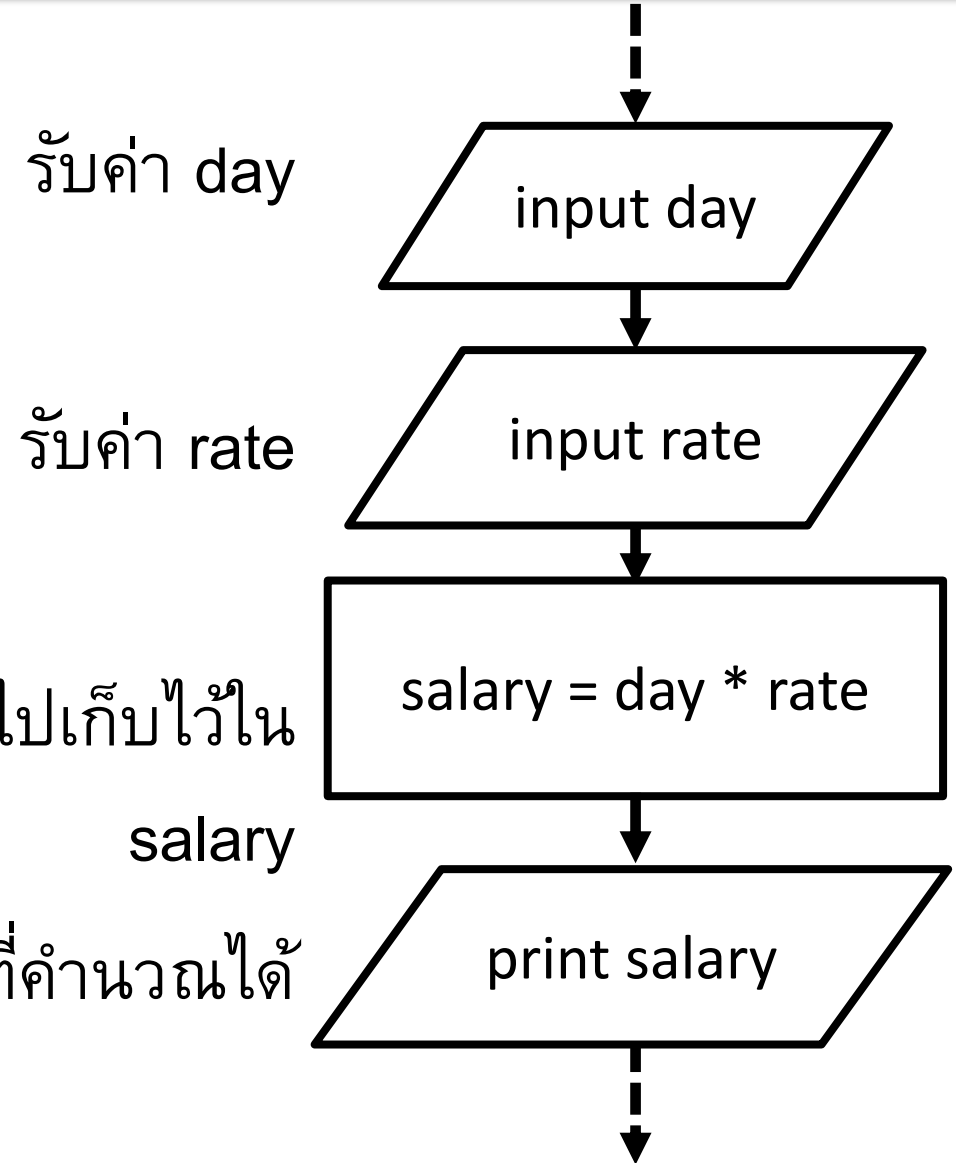
จงคำนวณหา **salary** (ค่าแรงที่ได้) จากสูตร:

$$\text{salary} = \text{day} * \text{rate}$$

แล้วให้แสดงค่า **salary**

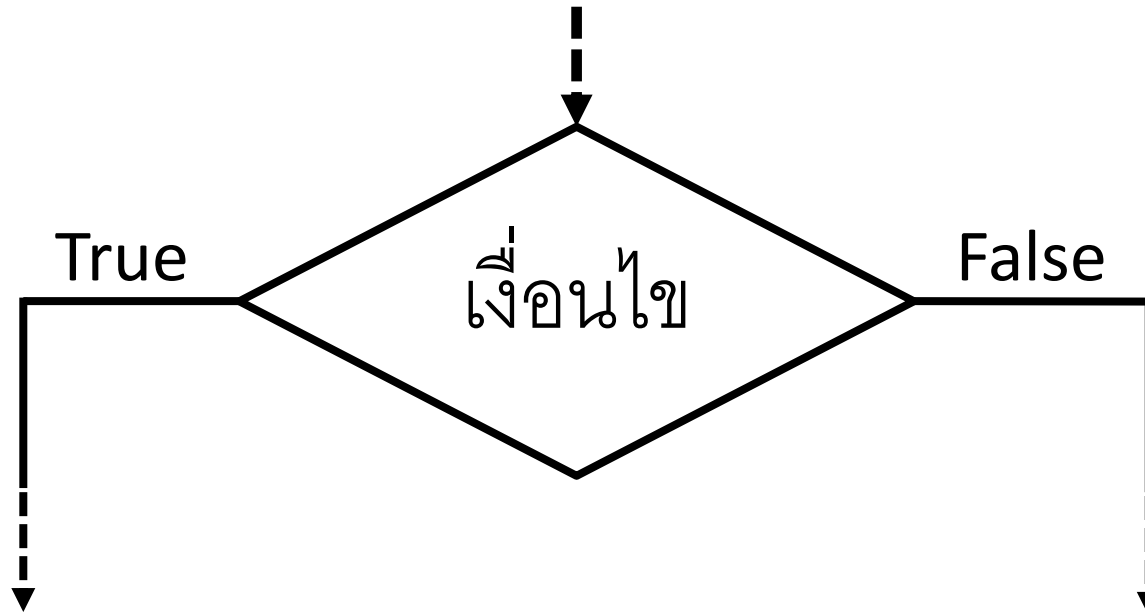
นำค่า **day** คูณกับ **rate** แล้วนำไปเก็บไว้ใน **salary**

แสดงค่า **salary** ที่คำนวณได้

Decision

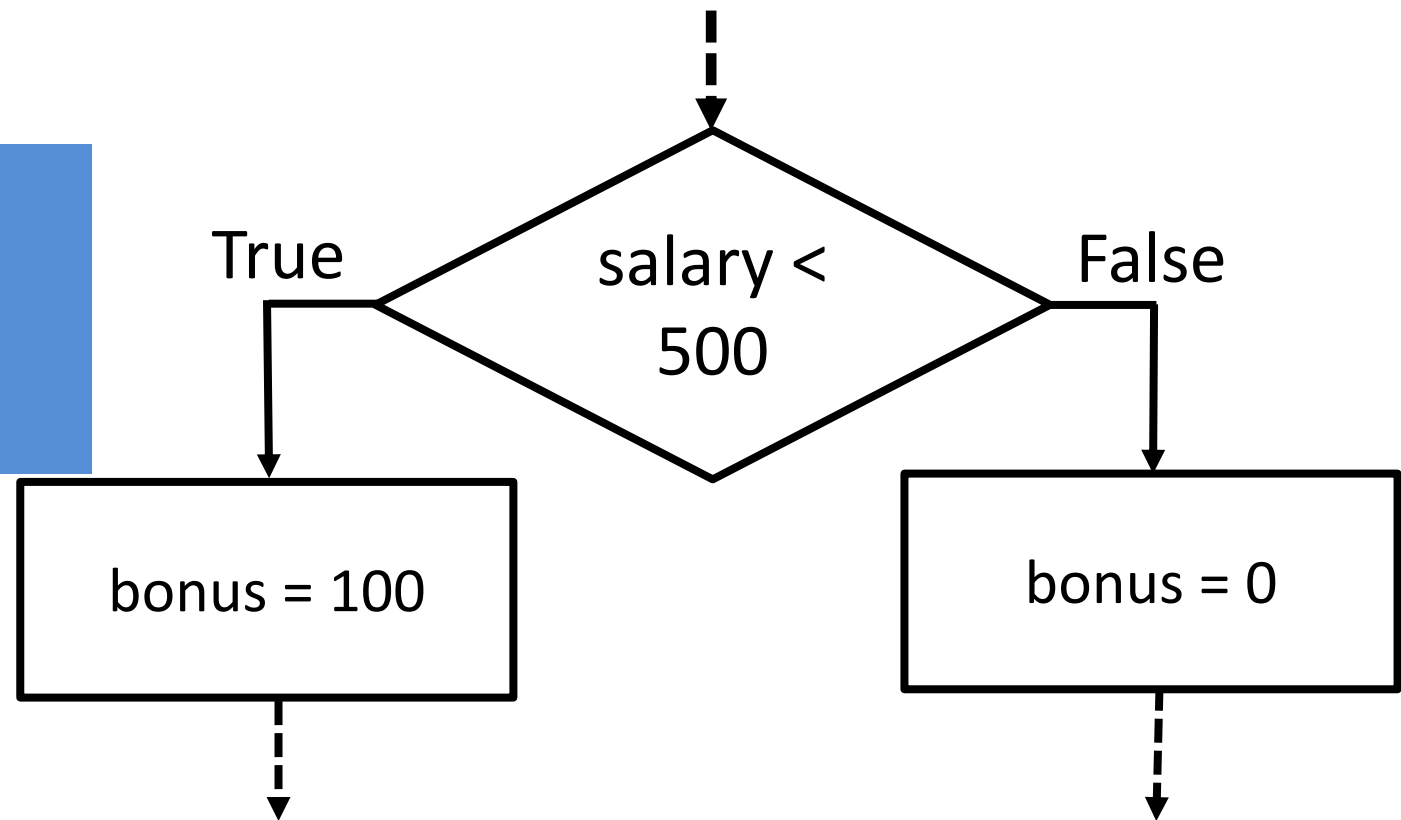
- ตัดสินใจเลือกทิศทางการทำงานของโปรแกรม โดยตรวจสอบจากเงื่อนไข
- เงื่อนไขที่ตรวจสอบจะเป็นจริงหรือเท็จเท่านั้น

Decision (ต่อ)

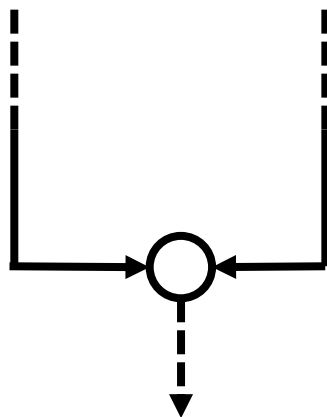
- ตัวอย่าง

ถ้า **salary** มีค่าน้อยกว่า 500 บาท
จะมี **bonus** จำนวน 100 บาท
นอกจากนั้นจะไม่มีโบนัส

Connector

- จุดเชื่อมต่อในผังงาน
  - เป็นจุดรวมของเส้นเชื่อมที่มาจากหลายทิศทาง เพื่อไปสู่เส้นทางเดียวกัน
- CONNECTOR 1 ตัวมีเส้นทางเข้าได้ตั้งแต่ 1 เส้นขึ้นไป แต่มีเส้นทางออกได้เส้นเดียวเท่านั้น
- ไม่ว่าโปรแกรมจะไปทางไหนสุดท้ายจะกลับมารวมกันที่ CONNECTOR แล้วทำงานอื่น ๆ ต่อไป

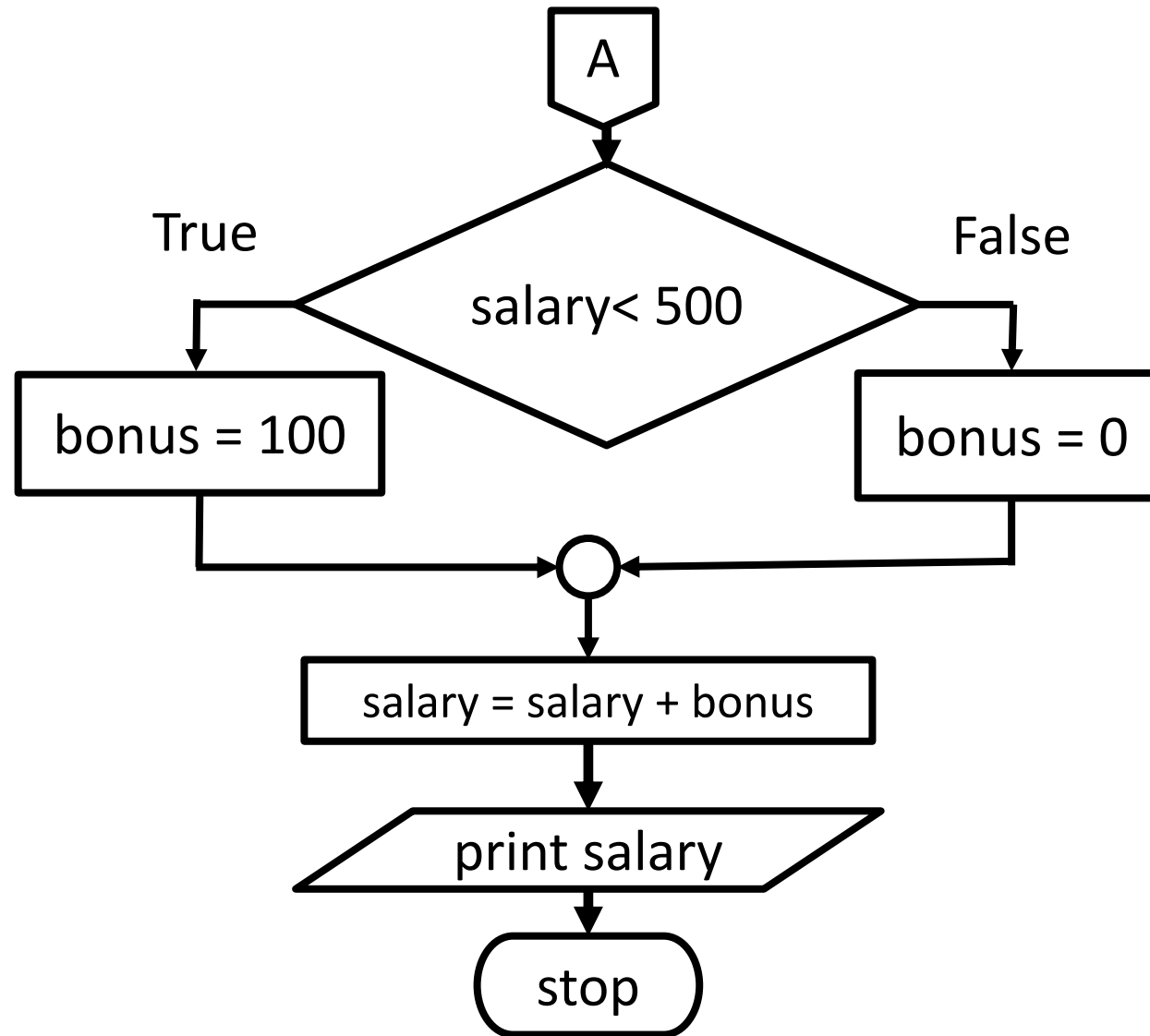
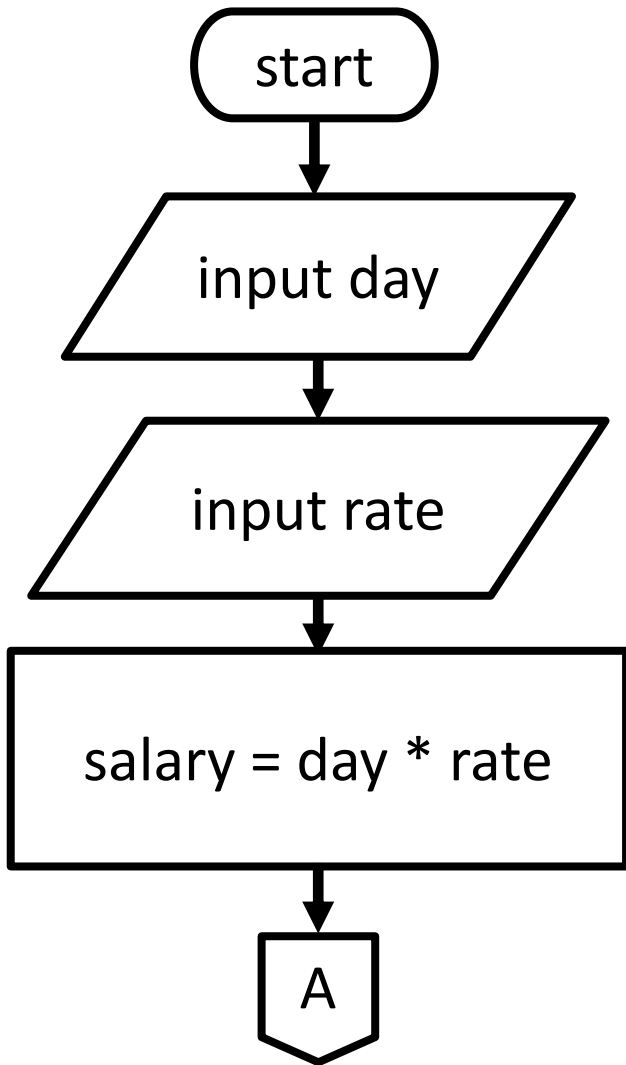

ตัวอย่างของผังงาน — ลำดับขั้นตอนวิธี

1. กำหนดให้รับค่า
  - **day** (จำนวนวันที่ทำงาน)
  - **rate** (อัตราค่าแรง)
2. จงคำนวณหา **salary** (ค่าแรงที่ได้) จากสูตร:
$$\text{salary} = \text{day} * \text{rate}$$
3. ถ้า **salary** มีค่าน้อยกว่า 500 บาท จะมี **bonus** จำนวน 100 บาท นอกจากนั้นจะไม่มีโบนัส
4. จากนั้นให้บวกโบนัสเข้าไปในเงินค่าแรง ตามสูตร:
$$\text{salary} = \text{salary} + \text{bonus}$$
5. สุดท้าย ให้แสดงค่า **salary**

ตัวอย่างของผังงาน — ตัวผังงาน

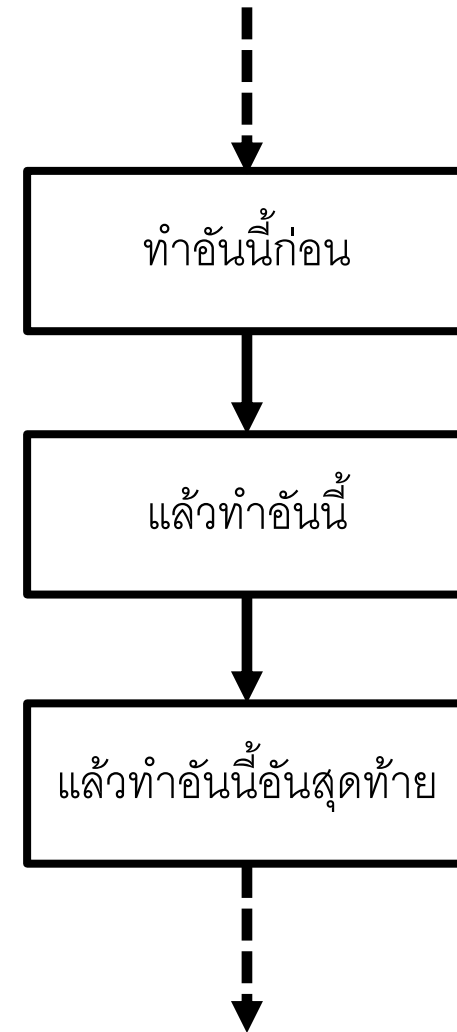
อุปกรณ์การเขียนผังงาน

- กระดาษ + ปากกา / ดินสอ
- PowerPoint
- โปรแกรมเฉพาะ เช่น Flowgorithm (<http://www.flowgorithm.org/>)

1. ผังงานแบบลำดับ (Sequence Flowchart)
  - ทำงานเรียงตามลำดับ ในผังงานจะไม่มีทางแยก
2. ผังงานแบบเลือก (Selection Flowchart)
  - มี Decision เป็นตัวตัดสินใจเลือกทิศทางของโปรแกรม
3. ผังงานแบบวนซ้ำ (Loop Flowchart)
  - ทำงานลักษณะเดียวกันหลาย ๆ ครั้ง

ผังงานแบบลำดับ (Sequence Flowchart)

- ทำงานเรียงตามลำดับ ในผังงานไม่มีทางแยก
  - ลำดับการทำงาน เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด
  - ทำงานตามลำดับที่กำหนดตามทิศทางลูกศร
- ไม่มีส่วนของการตัดสินใจเลือกทิศทางของโปรแกรม

ตัวอย่าง 1

- กำหนดและแสดงค่าพื้นที่รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

การวิเคราะห์

Input

- width (ความกว้าง)
- length (ความยาว)

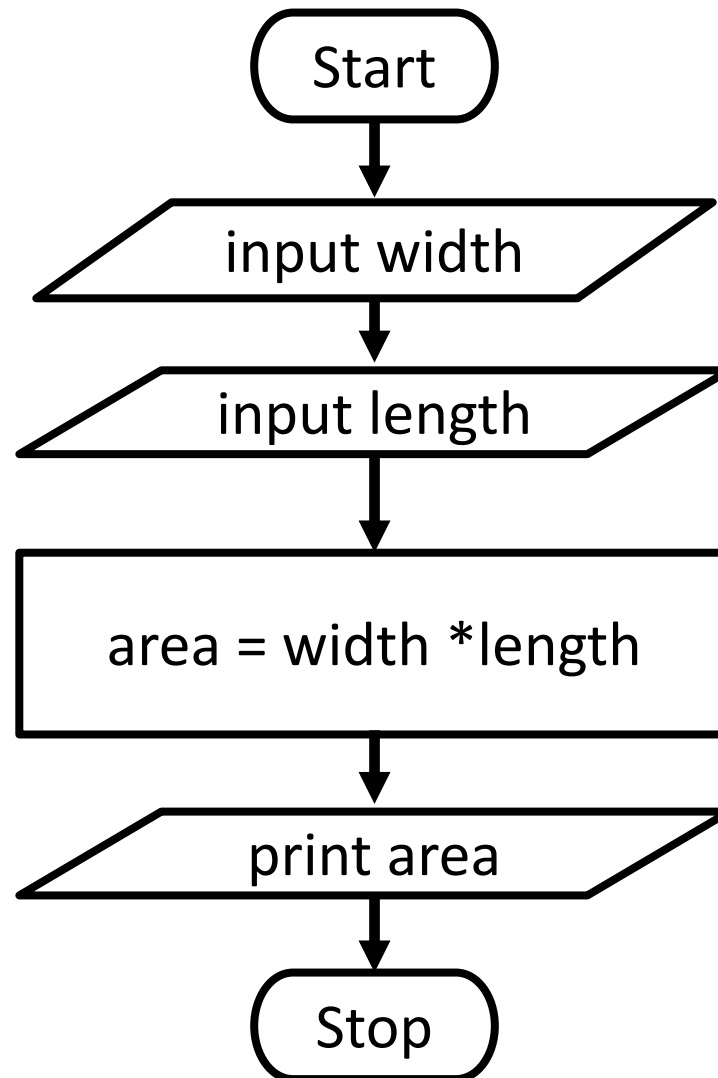
Output

- area (พื้นที่ของสี่เหลี่ยม)

Process

$$\text{area} = \text{width} * \text{length}$$

ผังงานของตัวอย่าง 1

ตัวอย่าง 2: ความสำคัญของลำดับ

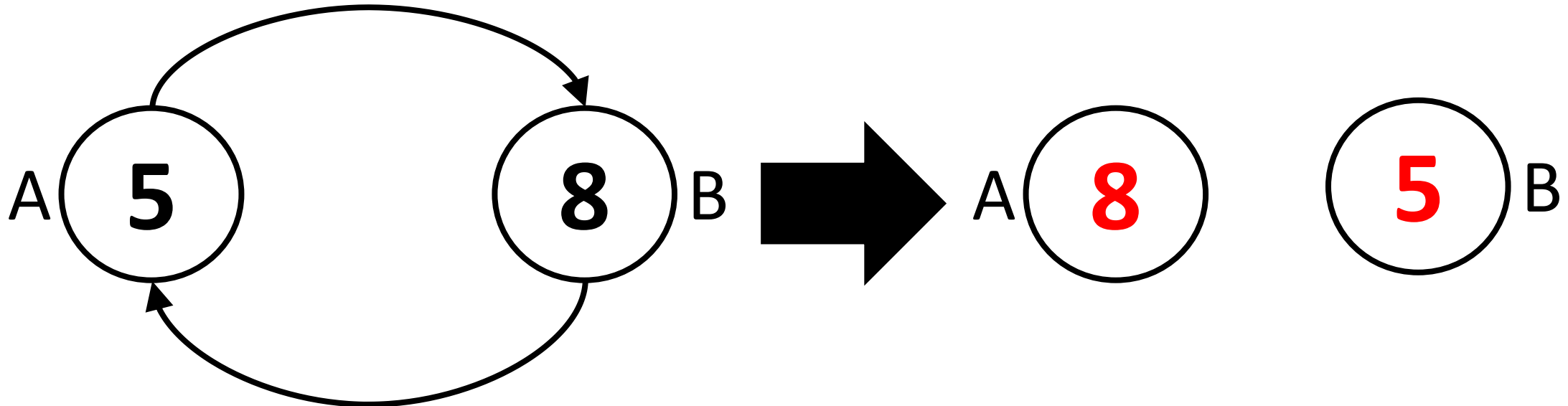
- การสลับค่าระหว่างสองตัวแปร

“ให้นำตัวแปรสองตัว A และ B มาสลับค่ากัน ผลที่ได้จากการทำงาน

ตัวแปร A จะมีค่าที่ตัวแปร B เคยมีอยู่ และ ตัวแปร B จะมีค่าที่ตัวแปร A เคยมีอยู่”

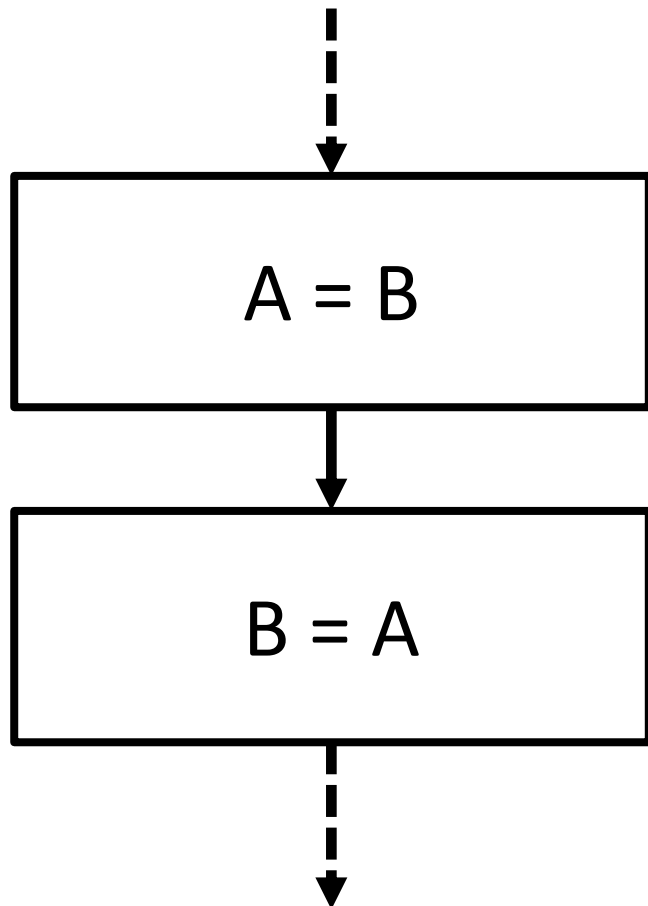
เช่น ตัวแปร A เก็บค่า 5

ตัวแปร B เก็บค่า 8

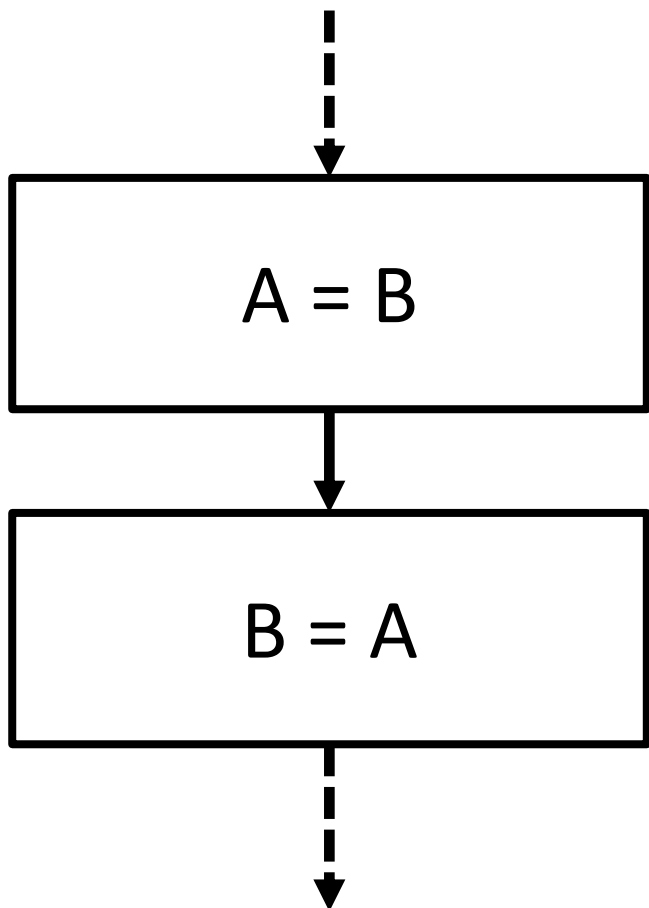

ผังงานของตัวอย่าง 2

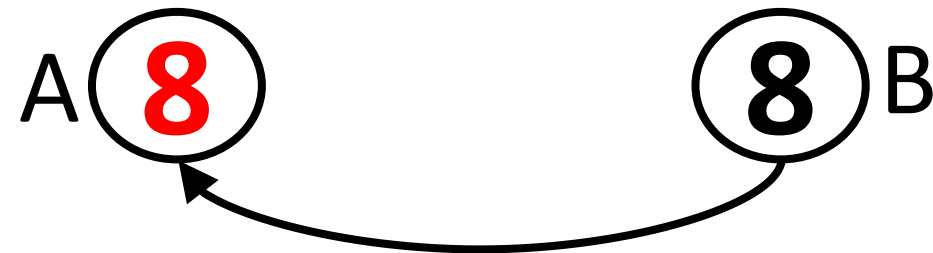
- ถูกต้องไหม
- ผิดตรงไหน

ผังงานของตัวอย่าง 2 (ต่อ)

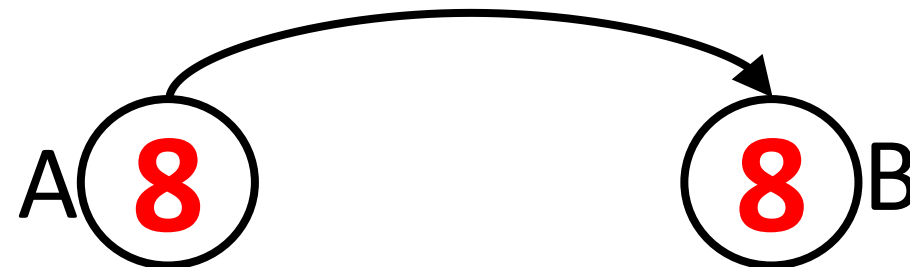

- ลำดับการทำงาน

- นำค่าของตัวแปร B ไปใส่ในตัวแปร A

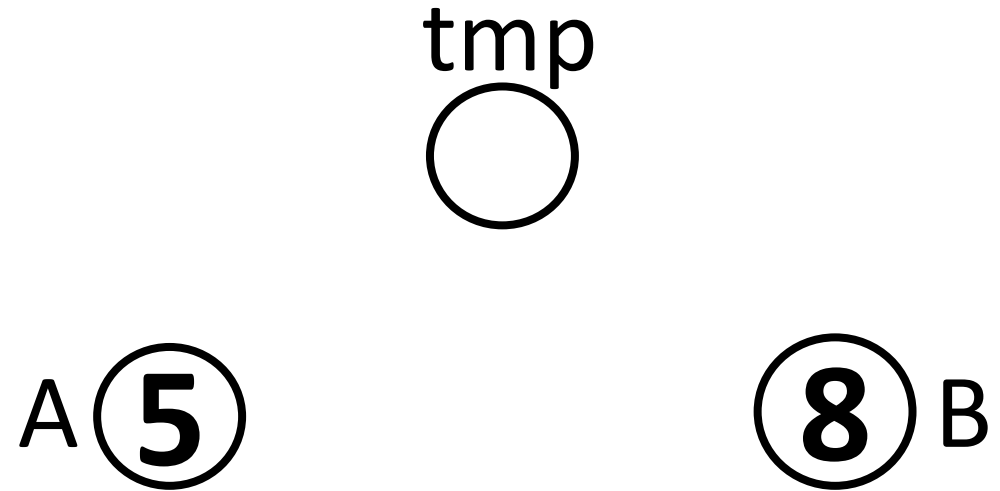

- นำค่าของตัวแปร A ในขณะนั้น ไปใส่ในตัวแปร B

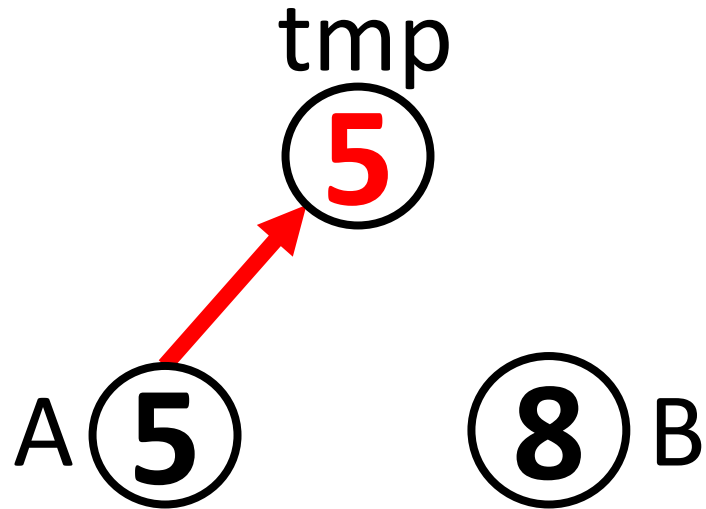
ตัวอย่าง 2 — ปัญหาและการแก้ไข

- จะเห็นว่า ค่าของตัวแปรหายไป
- จะต้องมิตัวแปรชั่วคราวมาเก็บค่าของตัวแปรตัวหนึ่งไว้ ก่อนที่ค่าจะถูกเขียนทับ
- การทำงานใหม่
  - ย้ายค่าจาก A ไปเก็บไว้ในที่ tmp ที่ตั้งไว้เป็นตัวแปรสำรอง
  - ย้ายค่าจาก B ไปที่ A
  - ย้ายค่าจาก tmp (ค่าเก่าของ A) ไปที่ B
- จะสามารถสลับค่าได้ถูกต้อง

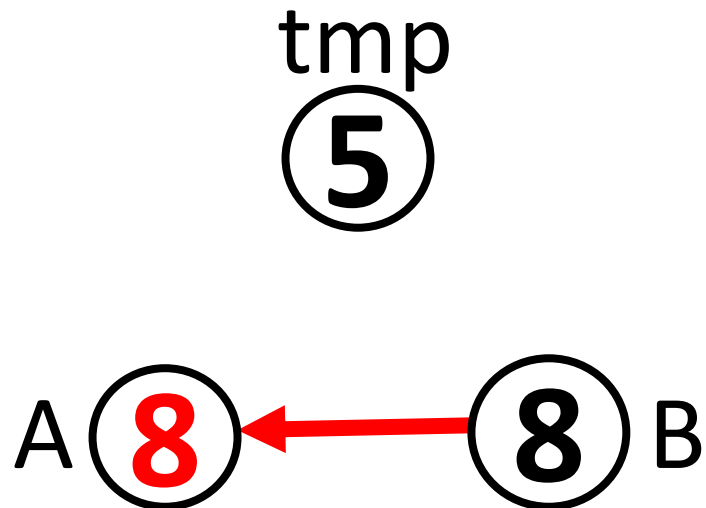

ตัวอย่าง 2 — ลำดับการทำงานใหม่

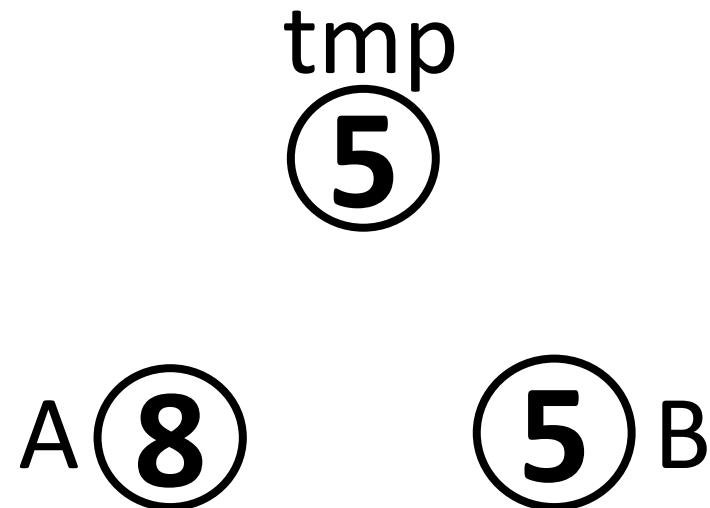
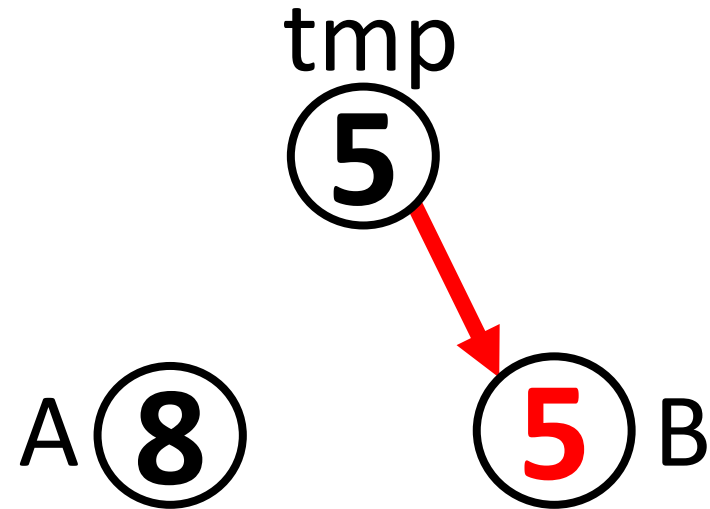
1.

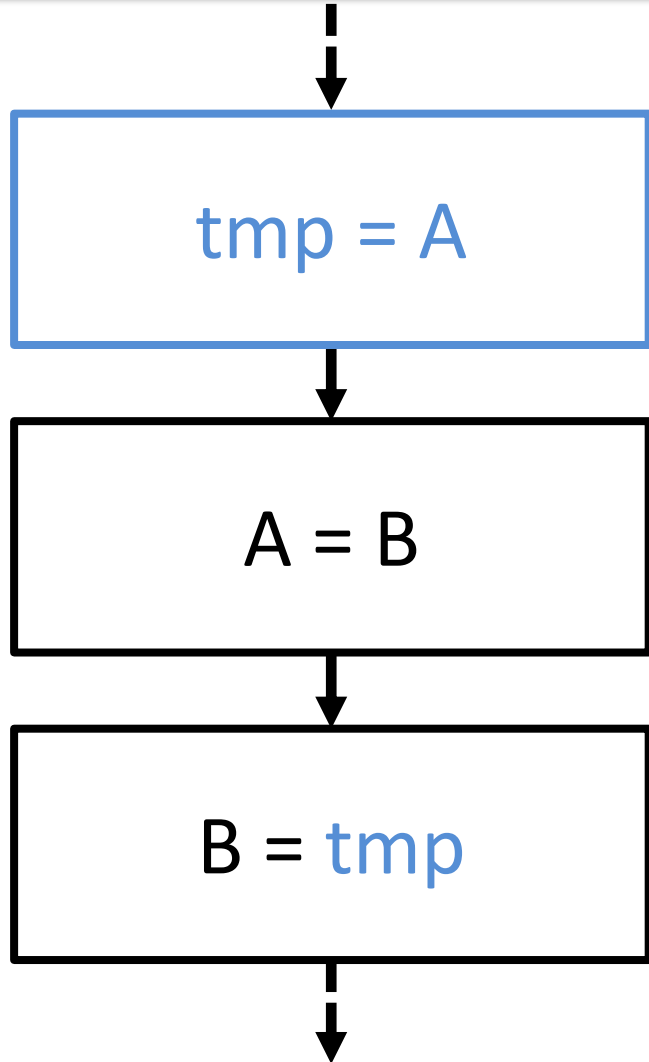
2.

3.

ผังงานใหม่ของตัวอย่าง 2

- การทำงานของโปรแกรมตามลำดับ จะเกิดขึ้นทีละคำสั่ง/บรรทัด ไม่เกิดขึ้นพร้อมกัน
  - อะไรที่เกิดก่อน จะมีผลกระทบกับสิ่งที่เกิดทีหลัง
  - ต้องคำนึงถึงผลกระทบของลำดับให้ดี ๆ

พิจารณาโจทย์

“จงสร้างสมการเชิงเส้น $y = ax+b$ จากจุดพิกัด (x, y) สองจุด”

อธิบาย/ตอบคำถามดังนี้

- วิเคราะห์โจทย์/ปัญหา
  - Input คืออะไร
  - Output คืออะไร
  - Process คืออะไร
- เขียน Flowchart

- พิจารณาโจทย์การหาค่าเฉลี่ยของตัวเลขสามตัว

“ให้รับตัวเลขสามตัวแล้วหาค่าเฉลี่ยของตัวเลขสามตัวนั้น”

อธิบาย/ตอบคำถามดังนี้

- วิเคราะห์โจทย์/ปัญหา
  - Input คืออะไร
  - Output คืออะไร
  - Process คืออะไร
- เขียน Flowchart

